

כ"ח בניסן, תשפ"ג
19 באפריל 2023

לכב'
ח"כ לימור סון הר מלך
יו"ר הועדה לפיקוח על הקרן לאזרחי ישראל
ירושלים

בדוא"ל : vkeren@knesset.gov.il

שלום רב,

הנדון : דיון בנושא ההקצאה השנתית מהקרן לאזרחי ישראל

בשם אדם טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה, הריני פונה אליך בבקשה שתמנעי הצבעה על הצעת התקציב לשנות הכספים 2023 ו-2024 ביחס לסכום ההקצאה השנתי מהקרן לאזרחי ישראל, כל עוד זו לא תתוקן ותכלול הקצאת כספים לטובת אנרגיות מתחדשות. זאת מהנימוקים הבאים ;

1. הצעת התקציב שהונחה על שולחן הועדה מתייחסת להקצאת סכומים מרווחי הקרן לאזרחי ישראל לתקציב המדינה וזאת לראשונה בתולדות הקרן. על פי הצעה זו הסכומים יוקצו לשתי מטרות : האחת – בינוי מוסדות לתנועות נוער והשניה – פרויקטי שיפוץ, בינוי ופתרונות דיור בתחומי בריאות הנפש. על פי הצעת התקציב יוקצו 40 מיליוני ₪ בשנת 2023 ו-70 מיליוני ₪ בשנת 2024.
2. אלא שבניגוד לקבוע בסעיף 38(ד2) בחוק קרן לאזרחי ישראל, תשע"ד-2014 (להלן : "החוק") אין בהצעת התקציב התייחסות ל"סכום המוקצה למחקר ופיתוח, וכן להשקעה באנרגיה מתחדשת ולפיתוח ומחקר שלה"; ועל כן מדובר בהצעה העומדת בסתירה להוראות החוק.
3. ההיגיון בקביעת מטרה ספציפית כגון זו בחוק הוא ברור : הכנסות הקרן לאזרחי ישראל באות ברובן מהשימוש בגז טבעי שהינו משאב מתכלה. שימוש זה גורם גם להגדלת פליטות של גזי חממה, אך בה בעת גם לכלילי מאגרי הגז השייכים בחלקם גם לדורות הבאים. לפיכך, הקצאת כסף מהקרן לאזרחי ישראל המגיע מסקטור האנרגיה צריכה בחלקה לחזור לסקטור האנרגיה לטובת פיתוח מקורות אנרגיה נקיים ובני קיימא לדורות הבאים. זהו יישום של עיקרון של צדק סביבתי בין-דורי. בלא יישומו נותר את הדורות הבאים רק עם זיהום אך ללא מקורות אנרגיה חלופיים.
4. ואמנם שיקולים אלה עמדו לנגד עיניו של המחוקק בעת שחוקק את החוק כפי שבא לידי ביטוי בדברים שאמר ח"כ משה גפני בעת הדיון בהצעת חוק קרן לאזרחי ישראל (ישיבת הכנסת מיום 14 ביולי 2014) כדלקמן :

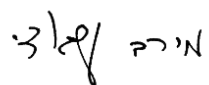
"בנוסף, כיוון שנכסי הקרן, רווחי הגז, מגיעים מגז, חברי ועדת המדע ואנוכי סברנו שיש מקום להתייחס לכך גם בחלוקת פירות הקרן ולשים זרקור על מחקר ופיתוח שיביא לשמירה על המשכיותם של נכסי הקרן, הגז, ולפיכך קבענו שבמקביל להצעת הממשלה לחלוקת פירות הקרן יובא בפני הוועדה לפיקוח על הקרן פירוט מלא לעניין הסכום המוקצה בהצעת ההחלטה למחקר ופיתוח ולהשקעה באנרגיות מתחדשות."

5. דברים אלה מדגישים את החשיבות שייחס המחוקק לכך שבכל הקצאת כספים מתוך הקרן לאזרחי ישראל תהיה גם הקצאה של סכומי כסף משמעותיים לטובת אנרגיות מתחדשות וכן שינתן פירוט מלא לעניין הסכום המוקצה לשם מטרות אלו.
6. דרישה חוקית זו היא גם מחויבת המציאות שהלא משבר האקלים המתעצם מהווה כבר כיום סיכון עולמי הולך וגדל שכבר פוגע ברווחתם ובחיייהם של מיליוני בני אדם בעולם. נתונים ותחזיות למדינת ישראל מראים שההתחממות בה צפויה להיות גבוהה מהממוצע העולמי, והיא תביא עימה ירידה בכמות הגשם, אירועי מזג אוויר קיצוניים (גם הצפות ושיטפונות בחורף, וגם גלי חום כבדים בקיץ) שעלולים להביא לפגיעה בנפש, עליית מפלס מי הים שתפגע בתשתיות, פגיעה בביטחון התזונתי, הגדלת כמויות "מהגרי האקלים" המתדפקים על גבולותינו, ועוד.
7. עוד נזכיר כי מדינת ישראל מחויבת בהתחייבויות בינלאומיות ובשורה של חוקים והחלטות ממשלה הקובעים יעדים להיותה חלק מהמאמץ הבינלאומי להפחתת פליטות של גזי חממה, וכן להיערך להסתגלות למשבר. על אף שהוצבו יעדים צנועים למדי להפחתת פליטות של גזי חממה, לייצור אנרגיה מתחדשת ולהתייעלות וחיסכון באנרגיה, מדינת ישראל נמצאת בפיגור בעניינים אלו ולא עומדת ביעדה.
8. הרחבת השימוש במקורות אנרגיה מתחדשים שיפחית את השימוש בדלקים פוסיליים הינו בו זמנית חלק מהמאמץ להפחתת פליטות של גזי חממה ומהמאמץ להסתגלות למשק אנרגיה בר קיימא שיבטיח אספקת אנרגיה לדורות הבאים תוך כדי מעבר לכלכלה דלת פחמן.
9. בנסיבות אלו, ובייחוד כאשר מדובר בהקצאה ראשונה מתוך כספי הקרן לאזרחי ישראל, לא יתכן להשלים עם העדרה של התייחסות להשקעה באנרגיות מתחדשות ובאופן קונקרטי הקצאה של סכומי כסף ראויים למטרה זו.

10. לפיכך, נבקשך למנוע הצבעה בהצעת התקציב קודם שתתוקן ותכלול הקצאה של סכומי כסף משמעותיים לטובת השקעה באנרגיות מתחדשות.

בברכה,

מירב עבאדי, עו"ד – מנהלת תחום רגולציה

ד"ר אריה ונגר - מדען

העתקים:

עו"ד שלומית אריד, יועמ"ש הועדה

עו"ד שגית אפיק, יועמ"ש הכנסת